

Bydgoszcz, 22 stycznia 2020 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.III.9421.4.19.2019.SSz

**Ośrodek Pomocy Społecznej
w Tucholi**

Wojewoda Kujawsko - Pomorski stosownie do art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn.zm.) - zwanej dalej ustawą o pomocy społecznej oraz § 17 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543 z późn. zm.) - zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie nadzoru i kontroli, przekazuje niniejsze zalecenia pokontrolne.

W dniach 24-25 października 2019 r. inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej, działający na podstawie upoważnienia Wojewody Kujawsko-Pomorskiego, przeprowadzili kontrolę problemową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tucholi – zwanym dalej Ośrodkiem jednostką lub OPS.

Tematyka kontroli dotyczyła realizacji zadań wynikających z Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2019 – zwanego dalej Programem.

Kontrolą został objęty okres od dnia 05.08.2019 r.– tj. daty podpisania umowy Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z Gminą Tuchola - do dnia rozpoczęcia kontroli.

Celem kontroli było przedstawienie stanu faktycznego w obszarze objętym tematyką kontroli, w tym ustalenie ewentualnych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków. Szczegółowe wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym przez kierownika jednostki w dniu 6 grudnia 2019 r.

W miesiącu kwietniu 2019 r. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ogłosił nabór wniosków w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2019 (realizowanego ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych – zwanego Funduszem) z terminem ich składania – do dnia 30 kwietnia 2019 r.

W toku kontroli ustalono, że gmina Tuchola złożyła w wymaganym terminie do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego stosowny wniosek w tej sprawie.

Jednostka przystąpiła do realizacji Programu w ramach Modułu I: świadczenie usługi wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego, skierowanego do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie z wymaganymi wskazaniem, oraz osób o znacznym stopniu niepełnosprawności niekorzystających z innych form usług w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

Całkowity koszt świadczenia usług opieki wytchnieniowej zaplanowano w wysokości 9.000 zł, z czego kwota dofinansowania wyniosła 7.200 zł, a koszty związane z obsługą Programu ustalono na kwotę 72 zł. Jak ustalono wniosek gminy Tuchola dotyczył 3 osób dorosłych oraz 2 dzieci.

W dniu 5 sierpnia 2019 r. zawarto Umowę nr 15/2019 pomiędzy Wojewodą Kujawsko-Pomorskim a Gminą Tuchola w sprawie wysokości i trybu przekazywania w 2019 r. środków Funduszu na dofinansowanie zadań w ramach Programu.

Usługi opieki wytchnieniowej wskazane w module I przyznawane są osobie niepełnosprawnej, która jest świadczeniobiorcą, na podstawie decyzji administracyjnej w trybie przewidzianym w ustawie o pomocy społecznej.

W związku z powyższym, gmina Tuchola uwzględniając możliwości m.in. prawne, organizacyjne i finansowe zdecydowała, że realizatorem Programu w gminie będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi.

Kontrola wykazała, że jednostka w celu realizacji zadania utworzyła wyodrębniony rachunek bankowy dla środków z Programu. Prowadziła również wyodrębnioną ewidencję księgową otrzymanych środków i dokonywanych z tych środków wydatków.

W zakresie informowania o wsparciu finansowym ze środków pochodzących z Funduszu, promocji Programu, warunków uczestnictwa, umieszczenia logo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na materiałach i publikacjach, działania Ośrodka nie budziły zastrzeżeń – analiza dokumentacji w tym zakresie dokonana przez zespół kontrolny potwierdziła, że jednostka zrealizowała w sposób należyty wymienione wyżej wymogi wynikające z Programu.

W toku działań kontrolnych ustalono, że gmina Tuchola nie podjęła uchwały o przystąpieniu gminy do realizacji Programu, jak również nie dokonała zmian w uchwale, o której mowa w art. 50 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej.

W ocenie zespołu kontrolnego – biorąc pod uwagę fakt, że świadczenie to należy traktować jako rodzaj usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych - kwestia rozszerzenia wspomnianej wyżej uchwały, bądź uchwalenia odrębnej uchwały dotyczącej realizowanych w ramach Programu usług jest zasadna, a jej brak stanowi uchybienie.

Jak ustalono na dzień rozpoczęcia kontroli, Ośrodek realizował usługi opieki wytchnieniowej w dwóch środowiskach.

Dokumentacja w zakresie przyznanej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej, zawierała wszystkie wymagane dokumenty określone w Programie warunkujące przyznanie ww. pomocy, tj. wniosek o pomoc członka rodziny sprawującego bezpośrednią opiekę, rodzinny wywiad środowiskowy wraz z niezbędnymi załącznikami (m. in. kartą oceny stanu pacjenta według zmodyfikowanej skali Barthel) i zaświadczeniami oraz decyzję administracyjną. Dyrektor OPS oraz osoba wskazana na jego wniosek, posiadali upoważnienia o których mowa w art. 110 ust. 7 i 8 ustawy o pomocy społecznej.

W kwestii dotyczącej ilości przyznanych godzin usługi opieki wytchnieniowej oraz kosztu jednej godziny usługi stwierdzono, że spełniały one wymogi określone w Programie. Czas wykonywania czynności w zakresie opieki wytchnieniowej ewidencjonowany był w kartach pracy prowadzonych - w ocenie zespołu kontrolnego - w sposób rzetelny i skrupulatny.

Dalsza analiza dokumentacji wykazała, że terminy przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych oraz wydawania decyzji administracyjnych były zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

Niemniej jednak w decyzjach administracyjnych brak było powołania wyczerpującej podstawy prawnej warunkującej przyznanie pomocy w tej formie.

Usługa opieki wytchnieniowej w module I jest realizowana w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

W związku z powyższym – w ocenie zespołu kontrolnego – wydane przez Ośrodek decyzje administracyjne w tej sprawie winny zawierać również przywołanie art. 50 ustawy o pomocy społecznej.

Analiza dokumentacji wykazała że w przypadku jednego środowiska usługa opieki wytchnieniowej świadczona była przez osobę spokrewnioną w linii prostej z usługobiorcą - tj. babcią dziecka niepełnosprawnego. W ocenie zespołu inspektorów zawarcie umów z osobami spokrewnionymi jest niezgodne z zapisami zawartymi w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2019 r. poz. 2086 z późn. zm.), a także przeczy idei Programu, którego celem jest odciążenie członków rodzin lub opiekunów m.in. poprzez zapewnienie im wsparcia w wykonywaniu dotychczasowych obowiązków lub zapewnienia zastępstwa, dzięki któremu zyskają oni czas dla siebie, przy jednoczesnym objęciu opieką osoby niepełnosprawnej.

Bez znaczenia w takich sytuacjach pozostaje fakt odrębnego zamieszkiwania przez osoby, z którymi zostały zawarte umowy na świadczenie usługi opieki wytchnieniowej.

Wydział Polityki Społecznej, prowadzący kontrolę, ocenia działalność kontrolowanej jednostki, w zakresie objętym kontrolą, **pozytywnie z nieprawidłowością**¹.

Stwierdzone uchybienia odnoszą się do sposobu realizacji merytorycznych zadań świadczeń pomocy społecznej. Wynikają one z nieprecyzyjnego stosowania obowiązujących przepisów prawnych przy wykonywaniu zadań ustawowych.

Na podstawie § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej wskazuje się Dyrektora Ośrodka jako osobę odpowiedzialną za powstanie nieprawidłowości oraz podjęcia odpowiednich działań w celu ich usunięcia.

W związku z zakończeniem postępowania kontrolnego - przekazując powyższe uwagi i wnioski, Wojewoda Kujawsko-Pomorski zaleca:

1. Podjąć działania w kwestii dotyczącej rozliczenia i uregulowania świadczonej usługi opieki wytchnieniowej w związku z niezgodnym z obowiązującymi przepisami świadczeniem ww. formy pomocy w środowisku D.S.

Termin wykonania: 30 dni od dnia trzymania niniejszych zaleceń.

W przypadku przystąpienia do Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020:

¹ Wojewoda Kujawsko-Pomorski stosuje 5 stopniową skalę oceny: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (Zarządzenie nr 371/2017). Przez uchybienie – należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań. Przez nieprawidłowość – należy przez to rozumieć działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest (...) niecelowe (...).

2. W decyzjach administracyjnych dotyczących przyznania pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej w podstawie prawnej przywoływać art. 50 ustawy o pomocy społecznej.
3. Podjąć działania celem zmiany obowiązującej uchwały (o której mowa w art. 50 ust.6 ustawy o pomocy społecznej) Rady Miejskiej w Tucholi w zakresie usługi opieki wytchnieniowej uwzględniając w szczególności treść aktualnie obowiązującego dokumentu, bądź uchwalenia odrębnej uchwały dotyczącej realizowanych w ramach nowej edycji Programu usług.

W wyżej wymienionych kwestiach działalność Ośrodka wymaga podjęcia stosownych działań. Po zrealizowaniu powyższych zaleceń jednostka będzie wykonywać zadania statutowo-ustawowe, w zakresie objętym tematyką kontroli, w sposób prawidłowy.

Zgodnie z art. 128 ust. 1 - 7 ustawy o pomocy społecznej:

1. Wojewoda w wyniku przeprowadzonych przez zespół inspektorów czynności, o których mowa w art. 126 cyt. wyżej ustawy, może wydać jednostce organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostce zalecenia pokontrolne.
2. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.
3. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.
4. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków.
5. W przypadku uwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń, o których mowa w ust. 2, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w ust. 1, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.
6. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.
7. Organ, o którym mowa w ust. 6, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych istotnych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o stwierdzonych uchybieniach, powiadomić wojewodę o podjętych czynnościach.

W przypadku nie wniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych proszę o poinformowanie Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma,

o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

W przypadku braku realizacji zaleceń pokontrolnych zostanie wszczęte postępowanie administracyjne, zgodnie z art. 130 i 131 ustawy o pomocy społecznej.

Wojewoda Kujawsko-Pomorski